

Please note! This is a self-archived version of the original article.

Huom! Tämä on rinnakkaistallenne.

To cite this Article / Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Virtanen, A. & Rintala, T-M. (2022) Diabeteshoitajien kokemuksia etävastaanotosta: ”Paras koronan tuoma muutos”. *Diabetes ja lääkäri*, 2022:2, s. 30-32.

URL: https://www.diabetes.fi/files/21993/Diabetes_ja_laakari_-lehti_22022.pdf

Diabeteshoitajien kokemuksia etävastaanotosta: ”Paras koronan tuoma muutos”

ANNI VIRTANEN

Diabeteshoitaja, sairaanhoitaja (YAMK)
virtanen.e.anni@gmail.com

TUULA-MARIA RINTALA

TtT, yliopettaja
Kliinisen hoitotyön kehittäminen, TAMK

Koronapandemia käynnisti etävastaanottotoiminnan, eivätkä diabeteshoitajat toivo paluuta entiseen. Heidän kokemuksensa ovat alun epäilysten jälkeen olleet pääasiassa myönteisiä.

Suomessa sähköisten palveluiden käyttöönotto diabeteksen hoidossa on ollut hajanaista ja haasteena on ollut esimerkiksi hankkeiden pienuus ja hoitohenkilöstön mukaan saaminen. (1)

Etäpalvelut ovat osa sähköisiä terveyspalveluita. Terveystieteiden etäpalvelulla tarkoitetaan potilaan hoitoon liittyvää yhteydenottoa, joka toteutuu telelääketieteen menetelmin. Pohjois-Suomessa on käytetty etävastaanottoja diabetespotilaiden hoidossa 2000-luvun alusta lähtien pääosin myönteisin kokemuksin. Etävastaanottotoiminnan avulla on mahdollista tarjota palveluita alueille, joilta muuten puuttuisi alan vaatima erityisosaaminen. (2,3)

Etävastaanottotoiminnan avulla voidaan helpottaa hoitoon pääsyä sekä parantaa asiakastyön laatua ja työn sujuvuutta. Lisäksi näiden kautta on mahdollista säästää sekä asiakkaiden että hoitohenkilökunnan aikaa ja matkakuluja. Kasvokkain kohtaamisen väheneminen ja tekniset ongelmat

Artikkeli perustuu vuonna 2021 valmistuneeseen ylempään ammattikorkeakoulun opinnäytetyöhön. Opinnäytetyön aineisto kerättiin haastatteleamalla kahdeksan diabeteshoitajaa kevään 2021 aikana. Haastateltavat toimivat eri puolilla Suomea diabeteshoitajina ja työskentelivät perusterveydenhuollossa, erikoissairaanhoidossa tai yksityisellä sektorilla lasten tai aikuisten hoidossa. Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää diabeteshoitajien kokemuksia ja kehittämisehdotuksia etävastaanotto-toimintaan liittyen.

ovat olleet etäpalveluiden haasteita terveydenhuollon ammattilaisten näkökulmasta. (4)

Etäpalvelu edellyttää potilaan suostumusta ja ammattilaisen arviota siitä, voidaanko potilasta hoitaa etäyhteyden välityksellä. Etävastaanotto-toiminnassa on tärkeää huomioida potilasturvallisuus, salassapito ja tietoturva. (2)

Pandemia lisäsi etätoimintaa

Haastateltavat suhtautuivat enimmäkseen myönteisesti etävastaanottotoimintaan, vaikka erityisesti toiminnan aloitusvaiheessa heillä oli epäilyjä. Osa kertoi Covid-19-pandemian olleen sysäys etätoiminnan aloittamiseen, kun taas osalla oli jo

*Etädiabeteslääkärin
ja diabeteshoitajan
yhteisvastaanotoista oli
positiivisia kokemuksia.*

vuosien kokemus etävastaanottotyöstä. Etäyhteyksien hyödyntäminen lisääntyi selvästi pandemian aikana.

Haastateltavat olivat järjestäneet etäyhteyksin diabeteshoitajan yksilövastaanottoja ja yhteisvastaanottoja diabeteslääkärin kanssa sekä konsultoineet etädiabeteslääkärinä. He olivat pitäneet etävastaanottoa puhelimitse, videon välityksellä sekä hyödyntämällä erilaisia sähköisiä työvälineitä. He kokivat, että etävastaanotto toiminta vastasi tarpeeseen lisätä ja monipuolistaa palveluntarjontaa.

Haastateltavat totesivat etävastaanotto toiminnan toimivaksi palvelumuodoksi fyysisten vastaanottokäyntien rinnalla ja kokivat tärkeäksi hoidon järjestämisen turvallisesti pandemiatilanteesta huolimatta. Eduiksi nähtiin hoidon saavutettavuuden paraneminen ja suuri asiakastytyväisyys. Haastateltavat katsoivat, että erityisesti ajan säästyminen ja matkustamisen välttäminen olivat asiakasnäkökulmasta hyvä asia. Etädiabeteslääkärin ja

diabeteshoitajan yhteisvastaanotoista oli positiivisia kokemuksia, ja haastateltavat kertoivat asiakkaiden olleen niihin erittäin tyytyväisiä (kuva 1).

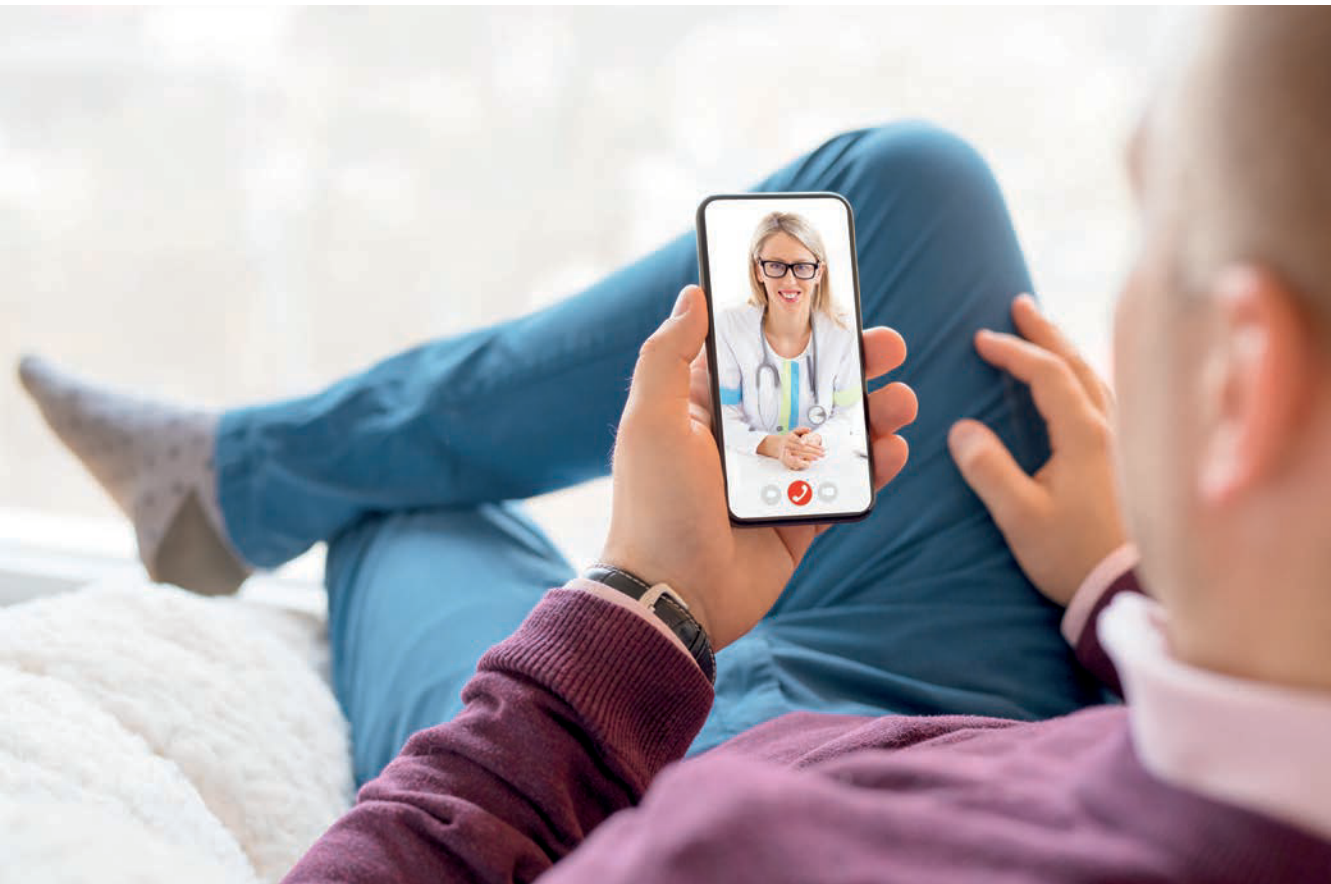
Uusi tapa tehdä työtä

Työkokemus, vahva diabetesosaaminen sekä asiakastuntemus katsottiin vahvuuksiksi ja etävastaanoton onnistumisen edellytyksiksi. Haastateltavat pitivät tärkeänä, että etävastaanottoa ehdotetaan oikeille asiakkaille ja ettei kaikkia käyntejä korvata etäyhteyksillä. Myös kasvokkain tapaaminen koettiin arvokkaaksi. Haastateltavat olivat myös päässeet kokeilemaan etätyötä, minkä koettiin monipuolistavan työtapoja.

Etävastaanotot nähtiin mahdollisuutena oman ammatillisen osaamisen kehittämiseen ja uuden oppimiseen. Osa kertoi saaneensa koulutusta etätoiminnan järjestämiseen. Haastateltavat kokivat, että etävastaanotto toiminnassa hoitajille jää suuri vastuu hoidosta.

*Haastateltavat pitivät
tärkeänä, että etävastaanottoa
ehdotetaan oikeille asiakkaille
ja ettei kaikkia käyntejä korvata
etäyhteyksillä.*

Kuva: Shutterstock

Kuva 1. Diabeteshoitajien kokemuksia etävastaanotoista.

Kuva 2. Diabeteshoitajien kehittämisehdotuksia etävastaanotoista.

Uteliaisuutta ja pelkoa uutta kohtaan

Etävastaanottoihin liittyen oli koettu monenlaisia tunteita, kuten pelkoa, epäilyä, innostusta ja mielenkiintoa.

Haastateltavilla oli erilaisia kokemuksia siitä, millaista asiakkaan kohtaaminen etäyhteyden välityksellä oli. Osa oli kokenut vuorovaikutuksen etävastaanotolla samankaltaisena kuin fyysisellä vastaanotolla. Osa puhelinvastaanottoja tehneistä toivoi kuvayhteyden mahdollisuutta, jotta myös sanaton vuorovaikutus olisi mahdollista. Toisaalta oli koettu, että yhteys asiakkaan kanssa saattoi etäyhteyden avulla olla fyysistä vastaanottoa tiiviimpi.

Tekniikan hyödyntäminen oli koettu näppäräksi, mutta myös ongelmia oli esiintynyt. Osa koki insuliinihoidon ohjauksen puhelimesta haastavaksi, erityisesti jos omaseurannan tuloksia ei ollut saatavilla.

Haastateltavat toivoivat etäpalveluiden tueksi teknisiä ratkaisuja, jotka olisivat toimivia, helppokäyttöisiä ja turvallisia. Tiedon siirtymisen ja yhteydenpidon helpottuminen nousi esiin kehityskohteena. Erityisesti toivottiin laitteita, jotka lähettäisivät automaattisesti tietoja pilvipalveluohjelmiin tai potilastietojärjestelmään (kuva 2).

Etävastaanotot tulleet jäädäkseen

Haastateltavien mukaan etävastaanottotoiminta on tullut jäädäkseen, ja he arvioivat etäpalveluiden käytön lisääntyvän tulevaisuudessa. Etävastaanottotoimintaa tulisi kehittää osana palvelun-

Tulevaisuudessa tarvitaan lisää tutkimusta siitä, miten laajasti Suomessa on toteutettu etävastaanottotoimintaa diabeteksen hoidossa.

tarjontaa sekä kokeilla uusia toimintamalleja. Myös moniammatillisen yhteistyön näkökulmasta etäyhteyksiä olisi mahdollista hyödyntää nykyistä enemmän.

Tulevaisuudessa tarvitaan lisää tutkimusta siitä, miten laajasti Suomessa on toteutettu etävastaanottotoimintaa diabeteksen hoidossa. Lisäksi tarvitaan tutkimusta etävastaanottotoiminnan vaikutuksista, hoidon laadusta, saavutetuista hoitotuloksista sekä mahdollisista kustannussäästöistä.

Kirjallisuus

1. Sitra. Diabeteksen sähköisten omahoitohankkeiden ja -toimintamallien kartoitus. Loppuraportti 20.12.2013. Nordic Healthcare Group. Luettu 15.11.20. Saatavilla <https://pdfslide.tips/document/sitra-diabeteksen-omahoidon-hankkeet-suomessa-2013.html>
2. Valvira. Potilaille annettavat terveydenhuollon etäpalvelut. Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto. Päivitetty 3.2.2021. Luettu 10.9.2021. https://www.valvira.fi/terveydenhuolto/yksityisen_terveydenhuollon_luvat/potilaille-annettavat-terveydenhuollon-etapalvelut
3. Laivuori T ja Ilanne-Parikka P. Digiajan diabetesvastaanotto. Diabetes avoterveydenhuollossa katsaus. Duodecim-lehti 2018;134:2273-9. Vaatii käyttöoikeuden. www.terveysportti.fi
4. Koivisto T, Koroma J ja Ruusuvoori J. Teknologian hyödyntäminen ja etäpalvelut työterveyshuollossa - ammattilaisten näkökulma. Finnish Journal of eHealth and eWelfare, 2019;11(3), ss. 183-197. doi: 10.23996/fjhw.77370.